Hain 8669
Goff H278
BMC. IV, 122
Klebs 519.1
[Rom, Eucharius Silber, ca. 1482-90]

1

3 And

Ex lib. Tiber. Altay

¶ Hippocrates de natura hominis.
De uictu.
De tuēda ualitudine.
Medicinæ lex
Hippocratis iuſiurandum
Hippocratis demonſtratio ꝙ artes ſunt.
Hippocratis inuectiua in obtrectatores medi
cinæ
Quæ quidē opera ut latine & emēdare lege-
rentur.
Curauit Andreas Brentius Patauinus.
¶ Franciſco Dedo Venetorū oratori.
Res uariæ a multis certatim dantur amicis.
Grata receſſuro munera Dedi tibi.
Hæc nos: q̄ Venetū culto legat ore iuuentus.
Ingenii noſtri munera parua damus.

Argētorati 1472

XYSTO.IIII PON.MAX.ANDREAS BRENTIVS PATAVINVS.S.P.D.

Vm in exequilinam habitationē Oli
uerii Cardinalis Neapolitani princi-
pis mei locum saluberrimū & amœni
ssimum ab urbis frequentia ꝓpter pestilēs an
ni tēpus secessissem: ibiq; cū litterario ocio ua
care posse sperarē: satis mihi negocii hr̄e uide
bar: si integrā ualitudinē cōseruare licuisset ꝙ
ex cōi toti⁹ urbis ualitudinis ꝑturbatōe pleri
q; pestilētia caderēt: aut grauissime egrotarēt
eodē morbi generē afflictari: iccirco me ad me
dicoꝝ libros: ex qb⁹ aliquā ualitudīs atq; salu
tis opem peterē: euoluēdos contuli. in his le-
cto Hippocratis libro de natura hominis: In
quo cū multa essent & cognitu digna & ad ca
uendos morbos ac ualitudinē tuēdā maxime
pertinētia: placuit ꝗ primū latinum facere: ꝙ
causæ meæ atq; tēpori cōueniret: simul etiam
ne nostri homines litterarū græcarū rudes ca
rerent: tam cōmodo: tāq; salutati libello: qui
esset ueluti summariū ac medicinæ cōpēdiū: ī
quo paucis describeret & hoīs natura & uena
rū positura & febriū spēs & uictuū genera: ꝗ
græci dietas appellāt: & pestilētiæ ceterorūq;
morborum obseruationes atq; remedia.

Nec est cur qsq̃ neget hæc Hippocratis esse: si cõsiderare uoluerit q̃ breuiter preesse subti liter argute atq; cõcinne omnia hic scribant̃: ut singula uere uerba singulos sensus habeãt qui uident̃ tanq̃ a natura matre in lucem edi & ueluti a diuino quodam ore manare: cũ ni hil clarius: nihil certius: nihil ad humanã na/ turam cõmodius dici scribiue possit. Adde ꝙ nihil hic insolenter dictum: nihil gloriose scri ptum reperitur: quæ quidem omnia summe atq; precipue Hippocrati laudi tribuuntur.
Præterea hic illoru3 opinio: quod omnes me dicoꝶ scholæ: ut ab aliis accepi & ipse legi: fe cisse Hippocratem testantur: cõfutatur q uno tantum humore hominem cõstare censebant Nõ tamen ꝑpterea inficias eo nõ aliquid ab alio quopiam uiro docto inseri uel addi huic libro nõ potuisse: ne uideamur ab Aristotele tãto disciplinarum assertore uelle omnino di ssentire: qui libro de animalibus tertio: eãdẽ uenaru3 tractationem: quæ hic ẽ: & eisdẽ uer bis cõscriptã refert asscribitq; cuidã Polybo medico Equidem ut aiunt: mallẽ in oĩbus ma lam Aristotelis sequi sententiã q̃ alioꝶ opti/ mam. Nolo tamẽ ita supstitiosus esse: ut ne/ phas cõmitti putẽ: si existimaret̃ uiros eiusdẽ facultatis eadẽ diuersis ĩ locis tractasse parum

uel nihil inter se discrepantes. Sed tenuis ingenii nostri mediocrisq; usus non est scriptorum tantorum uirorum iudiciũ facere. Quae facile tu Ponti. Maxi. pro singulari ingenio tuo admirabiliq; scientia iudicabis: q̄ uniuersum philosophiae genus presertimq; id q̄ de rerum natura est: amplexus es: quod certe ꝑpter cognationem existimatur esse cum medendi arte coniunctissimum. Non esset tamẽ absurdum: quantum pro exigua ingenii facultate iudicare ualeo: Si tanq̃ Mineruae Phydiae aliquid a praxitele uel Polycleto: ita dimidiato aut curto Hippocratis libro superinductum quid legeretur aut additũ ab aliquo Hippocratico medico uel Philosopho. Cuiꝰ autem cunq; fuerit hic libellus: hoc sine ulla dubitatione confirmauerim: talis est profecto: ut quisquis eum frequenter in manibus tenere & his quae in eo scripta sunt: parere uoluerit: is ab omni morbo integer futurus: ita q; ualitudinem conseruaturus sit: ut non indigeat medicorum: aut uictu: aut manu: aut medicamentis: quibus qui minus addicti sũt: melius ualent: rarius egrotant: tardius consenescunt & lœtius: uitam uitalem uiuunt. At tu uero Pont. Max. hunc solummodo delectationis causa legere poteris: cũ nulla ampli

us precepta te erudire aut docere possint om nium sciētiarum scientissimum : qui sicut phi losophorum studiis ad bene uiuendū : ita me dicorum institutis ad bene ualēdum minime indiges: qui summa doctrina atq; incredibili sapientia omnem bene beateq; uiuendi uiam & rationem percepisti ac fœlicissimo fortuna tissimoq; usu cum omnium laude & admira tione tibi plane confirmasti: Vale.

HIPPOCRATES DE NATVRA HO MINIS AB AND. BREN. PAT. CON. VERSVS.

Vi consueuit audire eos qui de huma na natura altius q̄ ad medendi facul tatem pertinet: disputant huius certe oratio: ut ab aliis audiat᷑: apta non est. Neq; enim prorsus dixerim hominem aerem esse: aut ignem aut aquam aut terram aut aliquid aliud quod minime unum in homine inesse manifesto apparet: Sed id quibus placet dice re permitto. Atqui mihi quidem non uiden tur huiusmodi homines recte sentire. Nā cū idem sentiant: idemq; concludant: loquūtur

tamen diuersa. Aiunt enim unũ quid esse qđ est: ac id esse unum & omne: uerbis autem discrepant. Quoniã id unum & omne eoruȝ alius asserit esse spiritum: alius calorem: alius liquidum: alius aridum. Tũ sua quisq; ratione concludũt argumẽta ac testimonia & indicia afferunt: quæ nullius sunt penitus momenti. Quod uero eodẽ sunt sensu: uerbis aũt dissẽtiunt: ea re patet eos ignorare quæ profitent̃ Quod quidẽ his precipue perspicere licuit q illorum contentionibus interfuerint. Nã cuȝ iidem illi boni uiri eodem in cõspectu atq; cõsensu auditorũ inter se cõtendãt: nnuq̃ tamẽ in eodem sermone unus idẽq; uir tres deinceps alios conuicit. Sed mõ hic superior est: modo ille: modo cui presertim cũq; fuerit lingua magis fluxa magisq; in turbã idonea. Qui auteȝ recte sentire putans aliquid de rebus pollicet̃ is merito rationes suas ꝓbabiles atq; inuictas semper affert. Siquidem uera intelligit & recte demonstrat. At uero isti quidem uidentur imprudentia sua non tam in uerbis: dum disputant: errare: q̃ etiã Mellissi sententiã sequi atq; ꝓbare. sed de his hactenus: Etiam ex medicis quidem hominem sanguine tatum: quidam bile: quidam pituita constare dicunt. ipsiq; omnes eandem subiiciunt conclusionem.

Aiunt enim unũ quid esse: cui nomen ad illorum cuiusq; libidinẽ imponitur: porro id unũ formam & uim mutare a colore: uel frigore coactum: Mox dulce aut amarum: aut album aut nigrum: aut aliud quid diuersu3 fieri. Verum hæc non sic habere mihi uidentur: Nam si homo una re cõstaret: nullo unq̃ morbi genere afficeret᷑. Neq; enim esset: unde doleret cũ unũ tantũmodo foret. Quod si afflictaretur: una utiq; curatio necessario foret. Cõtra nunc plures existunt. Quia plura in corpore sunt: quæ cum plus iusto inter se calfiunt: aut refrigerant᷑: aut siccescũt: aut humefiũt: morbos pariunt. Ex quo multa habent᷑ egrotationum genera: & multe quoq; illarum curationes. Cæterum mea quidem opinione qui hominẽ sanguinẽ & nullam aliam rem esse censet: is deberet demonstrare eu3 nõ nutare formam aut uariari: aut saltem aliquod anni tẽpus: aut hominis ætatem ostendere: qua sanguis solus appareret esse in homine. Verisimile nãq; fore aliquod tempus: quo id unũ in se ipso esset. Hæc a me dicta etiam in eos conueniunt qui bili siue pituitæ tantũ tribuũt. Ex quibus uero hominem ego constare dixerim ea & secundum legem & secundum naturam: cum & uniuscuiusq; ætati tam iuuenili q̃ senili

tum tẽpori tam calido q̃ frigido cõuenire de monstrabo: atq; signa etiam & argumẽta affe ram eaq; aperiam quib⁹ necessario quodq; au getur aboleturue ĩ corpore. Primũ generatio ab uno fieri nequit. Quonã enim pacto unũ quid generare posset: nisi quid aliud admisce retur? Tũ nec quæ miscent̃: generarent: nisi essent eiusdẽ generis eandẽq; haberẽt faculta tem. Rursus nec generatio qdẽ nobis pfecta foret: nisi calidum & frigidum siccu3 & humi dum inuicem tẽperate & pari modo se habe rent aliter inanis esset: si alterutrũ altero ualẽ tius infirmiusue foret. Proinde qui uerisimile est: ut aliquid ab uno generetur: cum id ne a pluribus quidem fieri possit: nisi mutuo tem peramento mixtis. Cum igitur natura eiusce modi sit: cum omnium reliquarum rerum: tum etiam hominis necesse est hominem non una re constare: sed unu3 quodq; eorum: quæ generationi suppeditauerint: talem quampi am uim in corpore possidere: qualem contri buerit. Rursus homine animam agente sin gula in propriam naturam discedunt: udum inquam in udum: siccum in siccum: feruidum in feruidum: algidum in algidum. Nempe ta lis est tum animantium: tum cæterarum om nium rerũ natura. Omniaq; sic orta: occidũt

similiter. Ex his enim quæ prediximus: omnibus: cuiusq; natura consistit: desinitq; pari ratione: cum id in seipsum unde concreuerit: se receperit. Corpus autem humanum habet in se sanguinem & pituitam & bilem duplicē tū flauam tum atrā. Ex quibus & cōsistit & egrotat & ualet. Valet quidem præcipue cū ea inter se uim & copiam mediocriter temperatas maxime quæ permixtas habuerint. Cōtra laborat: cum eorum aliquid est plus minusue iusto: siue cū in corpore secretum est: neq; cum aliis confusum. Quod quidē non modo locū exquo abscesserit: afficit: uerūetiam ad quem abscesserit: exercet: ꝑpter nimiam & exuperantem copiam. Vtiq; si quid citra superfluitatem foras eruperit: negocium prebet propter exinanitionem. Similiter intus si uacue fit migratue aut ab aliis excernitur duplicem molestiā prebeat: necesse est: queādmodum dictū fuit: uidelicʒ unde abscesserit: ac ubi exuperat Quod uero dixi me quibuscunq; hominem constare statuerim: ea semper esse demonstraturum secundum institutum & naturam: iccirco aio sanguinem esse & pituitam & bilē: tum flauam: tum atram. Atq; horum nomina primum quidem instituto distincta esse dico: ꝙ nulli eorum idem nomen inditum sit: deinde

secũdum naturam formas discrepare minime
q̃ pituitam similem esse sanguini: aut sangui
nem bili: aut bilem pituitæ. Quonam enim
pacto inter se silia esse pñt: cũ neq̃ ad uisum
neq̃ ad tactum similia esse cognoscant̃. Neq̃
enĩ pariter calida: siue frigida: siue sicca: siue
humida sunt. Ergo quando tantũ inter se &
forma & ui differũt: necesse est: ea nõ esse unũ
siquidẽ neq̃ ignis & aqua idem sunt. Quod
ea omnia unũ nõ sint: sed ex ipsis quodq̃ p-
priam uim atq̃ naturam trahant: uel hac uua
re tibi maxime cõstare posset. Quia pharma
co quod pituitã siue bilẽ aut flauã atrã cit: da
to: pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomi-
tur. Itẽ aliqua corporis ps uulnere affecta tibi
sanguinẽ emittet. Atque omnia usu hæc tibi
uenient tã inter diu q̃ noctu: tã hieme q̃ æsta
te: nullo tẽporis spacio intermisso: donec ho-
mo spiritum accipere reddereq̃ potest: pote-
rit autem: donec aliquo istorum priuetur cog
natorũ. Quæ qs negaret esse congenita? cũ
luce clarius appareat hominem dum inter ui
uos agit cum ea omnia in se semper habere:
quæ nunc dico atq̃ demonstro: tum etiam
natum altumque ab homine eadem illa om-
nia habente. Qui autem unum quid esse ho
minem putant. Hi mihi propterea in hanc

opinionem uenire uident: q̄ ex iis quæ e po-
to pharmaco inter purgationes animā efla-
runt: quosdā bilē: quosdā pituitā euomentes
conspicati: putarūt hominem quoduis illud
esse. quod per purgamēta morientem eiicere
cōspexissent. Eadem nituntur ratione qui ho
minem dicunt esse sanguinem: quoniā cruo-
rem: qui sibi sub conspectū ex iugulatis hoī-
bus manās subiicitur animum in homine esse
putarūt. Hæc sunt quibus omnes isti utūtur
in suis sermonibus: argumēta. Verū qui bilē
solum p purgationem eiecerit: adhuc mortu
us est nemo: sed sumpto pharmaco quod bili
mouendæ est: primū bilē: mox pituitam: por
ro alteram bilem atram & quidē per uim tum
demum moribundus sanguinem euomit pur;
quod idem contingit his qui sumunt potio-
nes pituitam mouentes. Primum enim pitui-
tam deinde bilem flauam ex hac atrā: postre
mo sanguinem purum euomunt: atq; e uesti-
gio finiunt uitam. Nam pharmacum cum cor
pus intrarit primo id quod omnium maxime
sibi secundum naturam cognatum atq; simile
est: agit exinde reliqua trahit & purgat que;
admodum stirpes & semina terram ingressæ
sibi quod ex ipsarum natura est trahunt: uel
acre: uel amarum: uel dulce: uel salsum: qua;

uel aliud quid diuersum impmisq; ex eo pluri mum quod sibi naturali propinquitate maxime coniunctum est arripiẽdo: tũ cætera deinceps attrahẽdo: talem quoq; moduz pharmaca seruant. Q uæ bilẽ mouent pmum meracissimã purgant: deinde mista: Itẽ pituite pharmaca primũ meraciorem pituitam ciunt post confusam. Iugulatis sanguis fluit primo qdẽ feruentissimus atq; perq̃ rudibus: mox magis pituitosus magisq; biliosus. hieme crescit ĩ homine pituita. Quod ipsa precipue ex omnib⁹ quæ in corpore sunt: natura sua: eo tẽpore frigidissima est: argumẽto. quia si pituitẽ: bilẽ: sanguinẽ tangere libuerit: pituitam profecto facile omnium algidissimam reperies: tamen & si lentissima sit ac non nisi summa cum uiolentia secundum atram bilem citetur. Quæ enim per uim ueniunt: ea propter uiolentiam feruentiora redduntur. Sed tamen præ his omnibus pituita suapte natura multo frigidissima apparet. Quod autem hiems corpus pituita ĩpleat: tibi patebit cũ ex sputo & mucco ac pituita nasi: quæ hieme supra modũ flu ẽtia e mũgunt: tum uero ex cæteris morbis pituitosis præsertĩq; tumoribus qui præcipue eo tempore maxime albicãt. Vere aũt pituita in corpore ualẽtissima ĩest. Sed sanguis crescit

susclpitq; indies magis incrementũ, tunc eniȝ frigora remittunť & hymbres relaxantur ex quibus & dierum quoq; tepore sanguis augetur cuius naturæ id anni tẽpus: quoniam humidum est & calidum: maxime consimile existit: indicio quod homines neruo estiuoq; tẽpore potissimũ terminibus corripiunť ac supra modum calescunt & rubent atq; sanguis e naribus fluit: æstate uero adhuc sanguis tum uiget sed bilis effertur accrescitq; & in autumnum pertinet. In autumno sanguinis parũ est quia illius naturæ id temporis contrarium habetur. Bilis & estiuo & autumnali tẽpore imperium corporis obtinet: argumento: ꝙ homines & spõte sua & per purgationum potiones bilem biliosissimas que res euomunt uel exernunt. Q uod item ex febrib⁹ & hominũ coloribus patet. Pituita æstiuo tẽpore longe infirmissima est ꝙ ei tempus ob calores siccitatesq; uehemẽter aduersatur: autumno sanguinis quota pars est in homine. Q uoniã id tẽpus siccum est & hominẽ iam refrigerare incipit. Sed atra tunc bilis q̃plurima est & potentissima quæ instante uero hieme decrescit iminuiturq; refrigerata: Rursus pituita uicissim augeť: tũ ab imbribus numerosioribus: tum a noctibus longioribus profecto hæc omnia

ſemper habet corpus humanũ: quæ certe nõ negauerim ꝑ temporis circumſiſtentis qualitate ac ꝓpria cuiuſq; natura ſeparatim modo maiora mõ minora fieri. ut annus omnis omnium iſtarum rerum caliditatis ſcilicet & frigiditatis & ſiccitatis & humiditatis particeps ẽ: neq; enim quæpiam illarum uel quota temporis parte conſiſteret: ſine reliquarum omniuꝫ quæ in hoc mundo ſunt: conſortio. Immo ſi qua deficeret: oẽs ſimul abolerent᷑. Quippe quæ ab eadẽ ſũt cõſtitutæ neceſſitate: inuicẽq; alunt᷑ & ſubſtentant᷑: Simili modo homo ſi quid eoꝝ ipſi deficeret quæ cõgenita ſunt: nõ amplius uitam degere poſſet. In anno modo hiems maxime: modo uer: modo eſtas: modo autumnꝰ uiget. Haud aliter in homine interdum pituita dominatur: interdum ſanguis: interdum bilis: tum flaua: tum atra: euidentiore quoq; argumẽto: quia ſi quater in anno eidem homini: unam eiuſdem generis potionẽ dederis: hieme tibi euomentur pituitoſiſſima uere humidiſſima: æſtate bilioſiſſima: autũno nigerrima. Cũ igit᷑ hæc ita ſe habeant: oportet egrotationes quæ hieme incrementũ ſuſcipiũt: æſtate deſinere: & econtra: quæ eſtate creuerint: hieme terminari: niſi intra dieꝝ circuitum de quo poſtea loquemur: abſoluant᷑:

Vernorꝝ morborum liberatio in autumnum exſpectāda eſt: autūnalis aūt: ueris tempore li berent̃ neceſſe ē. Hæc uero quiſquis ſtata tē pora ſuperauerit: hūc fore annum ſcire opor tet. Sic medicū morbis mederi oportꝫ habita bene cuiuſqꝫ quod ī corpore ꝓ tempore & ei⁹ natura uiget: rōne. Imp̃miſqꝫ preterea non ig norare debet morbis qui ex īpletione ꝓficiſ cunt̃: exinanitione curari: & e diuerſo: q eua cuefactione ꝓueniūt: ſanari ſaturitate Qui a labore hos quiete: q ex ocio: eos exercitatiōe euinci. In ſūma oportet medicū ſcire obſiſte re ī ſtantibus & morbis & formis & tēporib⁹ & ætatibus & cōtenta laxare & laxata cōtēder̃ tale nanqꝫ mō morbi uitiū facillime deſiſtere poterit. Et hoc mihi ſanatio eſſe uidetur.

Obſeruationes morborum.

Orbi alii a uictus genere: alii a ſpiritu quē trahētes uiuim⁹: ꝓueniūt. Sed de utriſqꝫ hoc mō diſceptari atq̃ diiudicari opor tet: cū una egritudīe cōplures eodem homīes tēpore corripiūt̃: cām ad id reiicere debemus quod maxīe cōmune ē quoqꝫ omnes utimur id aūt ſpirit⁹ eſt quem accipimus reddimus q̃ tunc enī uictuꝫ nr̃m nequaqum in cā eſſe ma nifeſto cōſtat: cū morbus omnes pariter attin git tam iuniores quam ſeniores tam fœminas

mares tam temulentos quam abstemios : tam qui ordeaceum quã qui triticeuꝫ in cibatu su munt panem: tam qui parum quam qui multum laborant. Ergo non uictus rationi in causa ponendũ est. Cum homines quoquo uescẽdi mõ utẽtes in eandem incidunt egrotationem: Cum uero eodem tempore diuersi morbi gignunt᷑ sine dubio uict⁹ cuiusqꝫ culpa est. Oportet itaqꝫ remedia adhibere cũ morbi occasio ẽ queãdmodũ a nobis alibi dictum est: repugnãdo: tum etiam uictus genera mutando quãdoquidẽ cibos quibus homo uti solit⁹ est nequaquã aptos esse liquet uł uniuersos uel plerosqꝫ uel unũ eoꝝ quempiã quod cum didiceres ĩspecta tamen & considerata ut a me iã dudum dictum est hominis natura ætate forma & ãni tempore & morbi genere: debes uictũ mutare & remedia facere modo demendo modo addẽdo: cum hoc ut omnẽ curationẽ tuã siue uictũ ad cuiusqꝫ etatis habitũ tẽpora formas morbosqꝫ dirigas. At qui si morbus unus omnes ꝓmiscue & uulgo ĩfestat : clarum ẽ non uictũ : sed quẽ trahimus spiritum in causa esse quippe q morbidã plane quãdã excretionẽ habeat. perpetuũ igitur est homines ꝑ id temporis hæc admoneri. s. ne uictũ mutẽt q morbi causa non existat: ꝓspiciãt ut corpus

sit q̃ solidissimum atq; attenuatissimum cibis potibusq; quibus uti consueuerint sensim de mendo quia si festinantius uictus mutaretur a mutatione periculum foret: aliquid in corpore innouandi. Quare solito uicto utendũ est cum noxæ causa sit nulla hominis. Insup ut q̃ paucissimus spiritus corpus ingrediatur isq; ut maxime peregrinus sit prouidendum: tum loca in quibus morbus grassatur: quoad fieri potest mutando: tum corpora attenuando. sic enim minime multo ac denso homines egeant spiritu. morbi qui a corporis membrorum ualidissimo ꝓficiscuntur grauissimi sunt atq; si ibi ubi cepti sunt: manserint: necesse ē ualidissimo membrorum laborante totũ corpus laborare. Sin autem ab imbecillioribus se in ualidissima insinuauerint facilius absoluuntur. q̃a ui facile uindicant quæ influunt.

De uenarum natura.

Venæ corporis crassiores ad hũc modũ oriuntur q̃tuor paria sũt. Primũ quod ab occipite ortũ: tēdit ꝑ ceruicē sũma perreptās latera spinæ ad clunes & crura deīde ꝑ tibias & malleolos exteriores ad pedes: q̃obrē doloribus dorsi & coxarũ de poplitibꝰ malleisue exteris sanguinē mitti solitũ est. Secundum uenarũ par de capite circum aures per ceruicem iugu

lariæ dicte sunt: intus ꝓpter spinam & lūbos ad testes & foemora perfert̃ atq; per poplites & tibias ꝓpter interiores malleolos ad pedes Q ua ꝓpter doloribus lumborum & testium sanguinem poplitibus aut malleolis mittim⁹ interioribus.
Tertiū par uenaꝝ a tēporibus p ceruicem sub scapulis porrigit̃ ad pulmones & altera de p/te dextra ī sinistrā pergēs mamam subit & ad lienē renēq; descēdit: altera de sinistra ī dexterā ꝓcedēs a pulmōib⁹ mamā subit mox iecur petit & renē: utraq; postrēo ad podicē desinit.
Q uartū par ortū a sincipite de sede oculorū per ceruices ad humeroꝝ clauiculas deuenit: unde per lacertos ad agilem mox per cubitos ad uolā & digitos unde intus remeās ad alas ꝓpaginē mittit: q̃ sūmas cōstas preptat: dum altera ad lienē altera ad iecur ꝑueniat. Deīde utraq; eminēs per uentrē ad genitale desinit.
Ita uene crassiores hñt. Procedūt quoq; a uē/triculo p corpus aliæ p multæ & uariæ uenu/læ ramuloꝝ mō p q̃s alimētū corpori trāsmit titur. Q uod a crassis uenis & interioribus & extimis ferūt uētriculo & reliquo corpori sibi q; inuicē submīstrāt īterne.s. externis z extne internis. q̃obrē has mittēdi sanguīs rōes ꝑuar aptissimū est. Operæq; preciū est: ut cultellus

q̃ lõgissime a loco ubi dolor esse & sanguis co
gi didicit: adigat͛. qa tali mõ haud magna re-
pente mutatio fieret & cõsuetudo remoueret͛
eodem amplius coeũdi. oĩbus qui aut febre ĩ-
tegri multũ puris excreant aut dolori uacui se
dimentũ urinæ ad modũ purulẽtum aut ster-
cora cruenta sicut in torminibus & diuturna
habent qualia esse solent iuuenibus quinq; &
triginta annos natis & hominibus etiam grã
diore euo: his oĩbus eadẽ illa res morbi cã exi
stit. Quapropter eos exercitationib⁹ atq; cor
poris laborib⁹ deditos esse oportet: ac ne ope
rarioꝶ quidẽ labores in adolescẽtia subterfu-
gere deinde laboribus remissis corpus implẽ-
dum est molli carne & a priore multũ differẽ
te: ita ut adeptum & aduenticium corpus a su
periore & uernaculo discrimis habeat multũ
Si qui igit͛ ita affecti qñq; in egrotationẽ inci
derint q̃ ꝑmũ euadũt: Sed post a morbo: sub
inde tẽporis curriculo corpus liq̃tur & ad sa-
niei effigiẽ ꝑ uenas q̃ latissimæ & peruiæ sunt
diffluit. Quod si ad inferiorẽ uentriculũ cite-
ruit: tale ferme q̃le intus erat foras emittit͛ ꝑ
meat⁹ secessũ. quippe qđ utpote uia decliui &
lubrica: haud diu ĩ intestĩo detineat͛: quib⁹ in
pect⁹ destillarit suppuratione infestãt͛: qa di-
utius in pectore sedens cũ ueluti accliui expur

gatione sursum uersus difficulter eiiciat̃ mar
cescit & suppurat. Si ad uesicã eruperit a loci
calore calfit albũ reddit̃ secernit̃ ac rerefit ra
refactũq; desup fluitat: pars crassa subsidit: q̃
pus dicit̃. Ideoq; pueris calculi cõcrescunt ob
eius loci & reliq corpis caliditatẽ. Quod usu
uiris nequaq̃ uenit ꝑpter corporis frigidita-
tem. Nõ alienũ est scire hoĩem ꝑma die supra
q̃ possit: esse calidissimũ: nouissima aũt frigi-
dissimũ. necesse. n. est calere corpꝰ quod ado-
lescit & ad uires incrementũ que tẽdit: e diuer
so illud supra modũ frigere quod cœperit ab
oleri & tanq̃ maturũ ac uium atq; caducũ ĩ ru
inam preceps festinare. Atq; hac rõe hõ ꝑma
die q̃to maximũ suscipit incrementũ: eo ma-
gis calescit. Sic extrema q̃to plurimu3 uitalis
roboris detrahit̃: tãto frigidiorẽ eẽ necesse ẽ
Ex illis aũt q predicto modo affecti sũt: pleri
q; sponte sua: si tẽpestiue. s. qnto & quadrage
simo die liquari cœperint: sanescunt. Sin aũt
ea dieꝝ metã preterierint: per se annũ conua
lescũt: nisi uero quapiam alia re homo offẽda
tur. Morbos qui sensim oriunt̃ & quoꝝ cause
cognitu faciles existũt: tutissimos appellare li
cet. quare ꝑsentissima curatio: si q̃primũ mor
bi causæ occurrat̃. Qua sublata: morbꝰ ab-
sq; negocio discedit. Quibꝰ in urina ad arenu

larũ similitudine aliquid subsidit seu pori.i.
tophi lapilli: his tubercula ad crassam uenam
enata sũt: atq; suppuruerũt: deĩde cũ ea haud
ita cito erũperẽtur: pori deuoluti expure at p
uenã simul cũ urina in uesicã extruduntur. Si
urinæ cruentæ sunt: in uenis uitiũ est: Si uri-
na quæ crassa est: habuerit ad effigiẽ capilla-
mẽti carũculas admodũ minutas: signo ẽ uiti
um esse in renibus & articularibus. Si pura &
in summa urina ueluti furfures huc illuc quæ
innatẽt: scire licet uesicæ scabiẽ subesse.

De Febribus.

Agna ex parte febres a bile sũt: genera ea-
rum q̃tuor sũt absq; illis quæ doloribus eueni
unt. Nuncupant' aũt cõtinẽs quottidiana: ter
tiana: quartana. Cõtinens acopiosissima atq;
meracissima bile ꝓuenit & p q̃ breui iudicat'.
Quoniã corpus a uehemẽti calore feruefactũ
dum nullo tẽporis interuallo refrigescit celeri
ter soluitur & absumitur. Q uotidiana secun
dum cõtinẽtem a largissima bile est: & ex om
nibus aliis citissime euincit'. Longior est cõti
nente: quo pauciore ex bile uenit. Tũ qa cor-
pus ꝓpter intermissionẽ requiescit: in cõtinẽ
te autẽ nullo unq̃ tẽpore quietẽ habet: qa nul
la fit inter capedo. Tertiana diuturnior est q̃
quotidian: a minore bile accedit: q̃to plus in

tertiana q̃ in quotidiana corpus requiescit: tã
to diuturnior est q̃ quottidiana. Quartana a
lioquin pari rõe lõge diuturnior tertianis est:
tum qa minus bilis habens æstũ afferẽtis: tũ
quia corpus amplius refrigescit: ꝙ ab atra bi-
le id superantis materiæ ꝓficiscit̃ ac difficult̃
euellitur. Nã cum ea inter omnes corporis hu
mores lentissima: & glutinosissima sit: diutur
niores sedes cõstituit quod aũt febres q̃rtanæ
atræ bilis ꝑticipes sint: hac re tibi patebit: qđ
homines autumali potissimuꝫ tempore: & in
ætate uigintiquinqꝫ annoꝝ usqꝫ ad quadrage
simũ quintũ annũ: quæ ex omnibus ætatibus
maxime atra bile detinetur corripiũtur quar
tanis: quibus autũnus inter omnia alia anni
tẽpora expositissimus est. Quos igitur ultra
citraue id tẽpus ac eam etatẽ quartana accesse
rit ꝓ cõperto habere debes hanc febrẽ mini-
me diuturnã fore: nisi qd aliud hoĩ officiat.

De uictus ratione.

Diote hoĩes hãc uiuendi regulã seruar̃ de
bent. Hieme cibi plurimũ potus minimũ su-
mere: potus sit uinum: quã meracissimũ cibi
panis & opsonia omnia assa: oleribꝰ per id tẽ
poris quã paucissimis utendum est: sic enĩ cor
pus siccũ erit: & calidum. Vere aũt potu lar-
giore: uino diluto & sensim: cibis mollioribꝰ

& paucioribus uti conuenit: & dempto pane: Maza adhibenda est pari mō omnia assa de-menda: in quorū locū succedent elixa. Itē oleribus perpaucis utendū donec homo in æstiuo tempore cōstiterit: cibis ut dixi exigendo mollioribus & opsoniis: & oleribus cootis & crudis & potu copiosiore: sed paulatim & sensim: ne magna subito mutatio fieret: quæ noxia foret. Estate & molli maza: & potu dilutiore ac largiore & oībus opsoniis elixis ali hac de re expedit ut corpꝰ refrigeret̃ & emolliat̃ Etenī tēpus illud calidū est & siccū: ac corpora reddit estuantia: & siccitate indurescentia. Oportet igit̃ ab huiuscemōi uictus studiis atq; remediis: auxiliū petere: atq; pari modo sicut ex hieme ad uer: ita a uere ad æstatē ꝓcedendū est: partim cibis demēdo partim potui addendo: sicq; quot annis agēdo: tum demū ex æstate hiemem ingrediendū erit. Versa uice in autūno cibi debent esse plures & sicciores pariter opsonia ꝓ tēporis rōe. Potus autē pauciores: & meraciores quemadmodum hō cōmodius hiemem trāsigit: meliusq; ualet ac minus rigescit: si potibus parcis: & meracis ac cibis quā copiosissimis siccissimisq;: utat̃: qa illud tēpus: ualde frigidū & humidū est.

De uictu pro qualitate corporis.

Ollibus quiq;: rubrũ trahunt colorẽ ꝓdest plerũq; anni ſicciore uictu uti: qđ illoꝝ natura humida eſt: Toroſis & qui tenui ſũt corpore: quinq; colore ſũt ruffo uel nigro: expedit maiorẽ anni partẽ uictu exigeꝛ humidioꝛ qm̃ huiuſcemõi corpa ſicca ſũt. iuuenibus utile eſt molliore & humidiore uictu uti: qa ætas ſicca eſt: & corpora ſunt cõſtricta. ſeniores oportet maiore anni parte degere ſicciore uiuẽdi mõ: corpa. n. ea in ætate humida ſunt & mollia: & frigida. qua ꝓpter oĩa uictus genera: ad ætatis habitum anni tẽpora: ac locoꝝ hominũq; naturã accomodãda ſunt: inſtãtibus algoribꝰ & frigoribus occurrẽdo ſic enĩ bona ualitudo maxime conſeruari poterit.

De exercitatione.

Ieme celerius atq; cõcitatius ambulãdũ: cõtra æſtate tardius: & lenius niſi p æſtũ eatur. Habũde eſt iubere corpulẽtos acrius ambulare macilentos uero lenius.

De balneis.

Alneæ eſtate multæ nõ incõmodæ ſũt hieme pauciores: ſed toroſis & gracilibus q̃ corpulentis cõmodiores habentur.

De ueſtimentis.

Ieme ueſtimẽta indui pura & rudia perutile eſt: eſtate uero ĩfecta atq; mollia: e diuerſo

macilentis.

Pimi & qui attenuari cupiūt : oportet : ieiunos quoqꝫ laborādi mō se exercerꝭ : postea đ inde cibos admitterꝭ : cū adhuc ab exercitatōi bus anelāt : necdū refrixerūt : prius tñ uino di luto : nec admodū gelido epoto : tū uero obso nia q̄ adhibeāť : sesamis : & rebus dulcibus : cæ terisqꝫ id gen⁹ cōdiāť : & pinguia sint hac rōe ut paucis minimisqꝫ : cōtēti citius expleāť z sa turēť : quinetiā ꝑpetuū est semel ī die cōmes se balneo supsedere : duriter cubarꝭ nudū quo ad eius maxime fieri pōt ambulare : q tenues sunt ideoqꝫ impleri desiderāt : cū cætera his q̄ diximus : cōtraria faciēda sunt : tum etiā supra oīa ieiuno stomacho. nihil laboris aut exerci tationis peragendum est.

Omit⁹ & alui lociones ita recte fieri cōue nit : sex hiemales mēses uomitu uti nō alienuꝫ est : nā id tp̄s magis pituitosū ē q̄ æstas : Atqꝫ circa caput & locū q precordiis impēdet mor bi gignūtur. Vrgēte aūt calore clysteribus iō utēdū est : qa tempus estuosū. & corpus magis biliosū ē : ac lūbis & genibus grauedines nec nō inflāmationes exoriunť : itēqꝫ īferiores uē triculi intorquēť : glomerāturqꝫ : ac in eis tor tiones fiunt. Ergo corpus oportet refrigerare & quæ sūma innatāt supflua subīnde deorsū

uerſus educere pinguiorib⁹ & humidioribus uiris: clyſteres cõueniũt ſalſiores & tenuiores ſicciorib⁹ aũt & q aſtricto corpe quiq; tenuio re ualitudĩe ſũt: expediũt: pinguiores & ſpiſſi ores exquo genere ſũt q̃ ex lacte cicerisq; cre more ac aliis eiuſcemõi reb⁹ cõſtãt. Tenues au tẽ & ſalſi ſũt braſſica mare & cætera id genus

Q uõ uomitus fiant.

Omitus ad hũc modũ eliciẽdi ſũt homineſ q corpulẽti ſũt & nõ graciles: ieiuni a curſu & acri ãbulatõe: ad merediẽ euomãt: eminæ di midio hiſopi triti ĩ aq̃ ſextario cui ſal ĩdit⁹ fue rit & acetũ ĩfuſũ ut id guſtu ſuauiſſimũ hẽat: epoto ꝑmũ qdẽ qetius deĩde poſtea largius q macilẽti ſũt & natura ĩbecilliores a cibis uomi tũ hoc mõ moueãt. calida aq̃ lauẽt: loti ꝑmũ meraci uini eminã bibãt: deĩde cuiuſuis gene ris cibos edãt m ĩeq; inter edẽdũ aut a cibis bi bãt ſ; cõtineãt eatinus qtũs decẽ ſtadia trãſe gerit: tũ tria uini genera auſteri dulcis & acriſ cõmixta ꝑmũ meraciora ſenſim: poſt dilutio ra largius bibãt. q aũt bis ĩ mẽſe uomere con ſueuit: melius hrẽt: ſi cõtinuo potius biduo. q̃ qnto decimo quoq; die id faceret. Sũt qui ex toto cõtra agũt. qbus uero aptum nõ ẽ cibos per uomitu eiicere: aut quibus aluus non re ſpõdet: omnibus his expedit ſæpius interdiu

esse: & diuersoꝝ generꝝ eduliis & opsoniis omnimodo cõditis uti: Itẽ duas uel tres uini spẽs potui adhibere. At uero cõtrario huic penit⁹ mõ facere ꝓdest qui cibos euomũt: quiq; inferiores uentricolos humidos habent.

Infantiũ uictus.

Nfantes diu calida abluẽdi sũt: ac uinũ dilutũ: nec frigidũ prorsus potui dãdũ est. Atq id aptissimũ fuerit quod nequaq̃ sursũ efferre uentriculũ aut inflare idoneũ est. Hæc ꝓpterea fiũt: ut neruoꝝ distentionibus min⁹ opprimantur utiq; incrementũ suscipiant: & meliores colores trahant.

Mulierum uictus.

Vlieribus siccior uictus ideo seruandus est quippe quaꝝ corpoꝝ molliciei maxime cõferat. Insup meraciores pot⁹. Quia uuluis & natibus cæterisq; locis ꝓximis alendis & amplificandis magis idonei sunt.

Exercitationis modus.

Vi se exercẽt: oportet hieme tũ currere tũ luctari: æstate uero luctari paulũ: nequaq̃ currere: multũ: sed leniter & ante & post æstum deambulare. Qui ex cursu defatigant̃: hos luctari decet: qbus lucta laboriosa est: his cursus cõmodus est. Qui. n. corpus laborioso exercẽdi genere affligit: is cõcalescat cõtrahat̃q;

ac lassitudine cesset. Quos in excitationibus
alui profluuium cœpit: ac secessus in ciborum mo
dum & crudi exeunt: his perutile ē: non minus
q̃ tertiā ex exercitatiōibus ptē & e cibis dimi-
diā eximere portionē. Quoniam liqdo cōstat aluū
p̄ nimio calore nō posse ita: ut tātū ciborū cō
ficiat. His igit̃ in cibatu idoneus erit panis q̃
assatissim⁹ ĩ uino emolitus: & pot⁹ q̃ parcissi-
mi ac meraciores & a cibis deābulatiōes. nec
nō sub id tp̄s sel' cōmesse satius ē. Sic. n. aluus
maxīe calesceret atq; ingredientia retineret.
S; tñ hic fluor non nisi usu hōibus uenit: qui
cū carnosi sunt & plenior̃ ac predenso corpo-
re: carnē quoq; cogunt̃ ĩ cibatu sumere. Quod
cū fit: uene dēsātur eaq; de re cibos introeun-
tes nō admittūt. Nempe talis natura morbis
oportuna ē acutis: & ad utrāq; ptem ueritur.
Nec multū diu bonus habitus in huiuscemōi
uiget corpibus: cōtra qui rariore philosioreq;
carne sūt: cibi appetentiā hn̄t: magisq; labor̄s
pferūt atq; diuturniores etiā illis cōtignnt bo
næ ualitudīes. Qui altera die cibos eructāt:
ac hipochōdria. i. sub cartileginea eleuāt̃ ut
crudis cibis. s. hos paulo diutius sono indulge
re: & corpus laboribus defatigare opoitet: tū
uinū meratius copiosiusq; bibēdo: tū cibis eo
tpe paucioribus utendo. Scire enim licet aluū

pre debilitate atq; frigiditate: non posse tātā ciborum copiam concoquerere. Quos sitis ī festat: hos oportet cibis & laboribus demere uinum dilutum & q̄ frigidissimum bibere: q ex uisceribus: aut exercitationibus: aut alia quapiam defatigatione dolorem contraxerit his ieiunis requiescere ꝓdest: & potibus uti: ut quo minus cibi sūptū fuerit: eo plus urinæ ciatur ne uenæ quæ uiscera ꝑmeāt: īplete intē dant᷑. unde & tubercula oriri & febres gigni solēt: si cui cerebrū morbi cā existit: torpor caput ꝑmū occupat: mēs nō cōstat: crebro meit cæteraq; q̄ ī morbo destillatōis: urinæ eueniunt: patit᷑: ac ītra nonū diē: hoc uexat᷑ malo: tū demū si ꝑ nares & aures liq̄dus hūor ul sordes eruperit morbus ꝓpior sanitati cēset᷑: & urine destillatio cessat. urinā uero multā & albidā: siue sine labore intra uicesimū diē meit tū doloris caput desinit: atq; demū intuēti respondet integer lucis splēdor. Omnes igit᷑ homines: q iudicio prediti sunt: debēt ex egrotatione secū reputare q̄ magni sit estimāda sanitas: exinq; sibi suæq; ualitudini scire cōsulere.

OLIVERIO CARDINALI NEAPOLITANO ANDREAS BRENTIVS SALVTEM DICIT.

Ltero crasso cẽsore nũc opus eẽt Oliue
ri ꝓnceps optime: q ut olim prauos rhe
torice mgr̃os substulerat: sic hodierno tpe lr̃a
rũ gymnasia corrigeret. In qbus iuuẽtutis no
stræ ĩgenia nõ solũ nõ acuũtur: sʒ obtũdunt͛
& dediscũt discẽdo: cũ ludi q hũanitatis z mo
destiæ ac doctrinæ eẽ deberẽt: sint nũc insolẽ
tiæ & arrogãtiæ ac ignorãtiæ pleni: ita ut qn
quẽnio paulo plus minnsue: oratores siue iu-
riscõsulti siue dialectici & phĩ & medici efficiã
tur: atq quot q̃taqꝫ ad medici pfectionẽ: de re
liqs. n. nũc ꝭmo nõ hẽt͛: ptineãt: cognoscere
poteris ex hac medicĩæ lege: q̃ grece Hippo-
crates scripsit: ego aũt tibi trãstuli existimans
legẽ nulli magis q̃ tibi legũ iurisqꝫ cõsultissĩo
& optĩo p̃rono cõueĩre: sil͛ ẽt: ut aliqñ mirari
desinas cur tã pauci boni medici rep̃iãt͛ quos
oporteret ĩstitui liberali educatõe doctrinaqꝫ
puerili: flagrar̃ studio a natura ac uniuersorũ
p̃ceptoꝝ experiẽtiis adiuuari: ornatissimos sa
piẽtissimosqꝫ medicos ad ꝯgnoscẽdũ imitãdũ
qꝫ ꝓponer̃ auariciã cetasqꝫ aĩ pturbatões r̃mo
uer̃ q̃ cũ a plerisqꝫ omittãt͛ nec aliud qcq̃ ill͛ cu
re sit q̃ lucellũ: nõ ẽ mirãdũ si qñqꝫ corpa nr̃a
cruciãt͛ nõ ad doctrĩe expimẽtũ: sʒ ad p̃ciũ ex
petita. Vt igit͛ malos ꝓhiberet: bonos aũt cõ
firmaret: sicut legis officiũ ẽ: hãc legẽ scripsit

Hippocrates. Quæ ut seruaret̃: eius sicut tu-
orum iuriscõsultorum legũ trãsgressoribus poena
adiiciẽda esset: ne temerati & illorum ĩpunitati
nostra pænas lueret ĩnocẽtia. Vale.

LEX. MEDICINE.

Edicina ẽ oĩm artium celeberrima. Sed
iã multo lõgiore a reliqs artibus spa-
cio ob eorum ĩscicíã: q ea utunt̃: quiq te
mere eiuscemõi uiros æstimãt: relinquũt̃. cui
us rei pcipua cã mihi eẽ uidet̃ illorum errata. qa
ĩ ciuitatibus sole medicinæ null' honori loc'
ẽ pterquã ignomine. Qñqnidem ab illa ho-
mines ea cõpositi instructiq minime uulnerẽ-
tur. Verũ enimuero tales uiri psonis q̃ ĩ trage
diis introducũt̃: p q̃ siles sũt. ut. n. illi figuram
stolã & personã histrionis hñt: nõ sũt tñ oĩo
histriones: sic noĩe quidẽ medici multi re aũt
per quã pauci reperiũt̃. Nã q sapiẽs oĩo & cõ
summatus futurus sit medicus: huic opus ẽ na
tura: ingenio: doctrina: bonis moribus: pueri
li institutione: laborãdi studio: & tẽpore. Im-
primisq ĩgenio opus ẽ: qd si repugnat: cætera
oĩa uana sunt: sin ad optimã uiã pcedit: insti
tutis ars & documẽtis percipit̃: quæ tñ diligẽ
ter illi etiam uendicãda ac perdiscenda est: q

a puero eruditus sit eo modo: quo ingeniosos educari instituiq; oportet. Preterea multo tē/pori multū studii & laboris adiiciēdum est: ut iam confirmata corroborataq; artis perceptō iucundos fructus sine difficultate parere pos/sit. Quemadmodum enim ea nasci procreari q; uidentur: quæ terræ mandant̃: simili mō medendi facultatis cognitio ꝓuenire cernit̃. Ingeniū. n. nostrū est ueluti ager: doctoꝝ pla cita sūt: sicuti semina: puerilis educatio: ut tē pestiua sementis: locus in quo percipit̃: quē/admodū circūsistēs aer satis nutrimento eē so let: laborādi studiū est ipsa cultura. Sed tēpus oīa hec corroborabit. efficietq; ut perfecte nu triant̃ atq; maturēt. Hæc quidē sunt: q̄ ad me dicinā referri oportet: q̄ qui recte hoc mō per ceperit: urbes frequentādo nō uerbis solū: ue rūetiā re medici cēsent̃. Nēpe imperitia mal⁹ est thesaurus malūq; ærariū possidentib⁹: sō/niū & uisū fiduciæ ac gaudii expers: timidita tis aūt & audaciæ nutrix. Timiditas. n. facul/tatis insciciā arguit: audacia aūt artis ignorā/tiā. Due. n. sūt scīa & opinio: quarū altera ef/ficit doctū hoīem: altera ignaꝝ. s. scīa cā ē sciē di: opinio aūt ignorādi: sed initiatis fas est sa/cra ostēdi: ꝓphanis aūt nephas anteq̄ sacris scientiæ orgiis perfecti institutiq; fuerint.

IOANNI CARDINALI NOVARIENSI ANDRE. BREN. S. D.

Rauis certe mihi & peracerba luctuosissimaq; fuit mors Ianeti Cyprii meci tui uiri optimi & hoīs doctissimi & mihi amicissimi: cui postq̄ uiuo Hippocratis iusiurādū: q̄d cōuerterā: efflagitāti sæpius dare nō potuerā: q̄ nōdū a me extrema man⁹ imposita fuerat: tibi nūc mittere statui mō recognitū: ne: cū iure q̄si hereditario cliētis bona ad te deueniāt: te ꝑmissi mecū agēte: cā caderē: mihiq; altero tāto maius dispendiū fieret. æstimata litis īpensa. Neue desiderio tuo atq; uolūtati diutius obsisterē: q̄ ex illo intellexerā: nō tm̄ id sua cā petere q̄ tua q̄: ut uir sapiēs sapiētis Hippocratis iuramētū legere cuperes rē certe oī pietate & ꝓbitate dignā. Mihi tn̄ unū hoc pri⁹ te affari liceat medicos si hoc iusiurādū queādmodū cætera Hippocratis artis p̄cepta seruarēt: sine dubio eā q̄ ab Homero tribuit᷑: laudē cōsecuturos eē: futuros. n. inter alios hoīes tāq̄ p̄ncipes & dn̄os ita ut nunq̄ a Romanis urbe expulse fuissent: aut in illorū ludibriū sepulchris inscriptū esset: hic turba medicoꝝ periit. Vale.

HIPPOCRATIS IVSIVRANDVM.

Estor appollinē medicū & esculapiū hy
geāq; & Panaceā & r̄liquos oēs deos de
asq;: me q̄tū corpis & īgenii uirib⁹ efficere po
tero: hoc iusiurādū & hāc singraphā eē ꝯuatu
rū doctorē.s.q me hāc artē docuerit: loco pr̄is
hituꝝ: uictū fortūas ceteraq; q̄ illi op⁹ fuerit
cū eo cōicatuꝝ: eiusq; ꝓli æq̄ tributuꝝ: ac fri-
b⁹: qbus natura cōiūcti sumus: hāc artē si illis
usus fuerit discere: sine mercede aut pacto do
ctuꝝ. Oīa q̄ audierī queq; ꝑceperī īstituta z re
liq̄ toti⁹ discipline p̄cepta tū meis p̄ceptorisq;
mei filiis tū discipul'q iuramēto & syngraphe
ac medicīe legi astricti fuerīt: alii uero nemī ī
ꝑtituꝝ. Vict⁹ norma z remediis quo ad ei⁹ fie
ri potīt: ꝓ uirili ꝑte iudicioq; meo nō ad ullā
egrotātiū offēsionē iiuriāue: s; ad eoꝝ dūtax
at cōmodū atq; salutē usuꝝ: q̄ noxia sūt & le-
dūt: remotuꝝ: nihil ꝑ iiuriā factuꝝ: neī roga
tū mortiferā potionē datuꝝ: neq; id cuiq̄ ꝯsul
tuꝝ: mulieri medicamē abortus faciēdi cā tra
dituꝝ nulli: cū ītegritate & pietate uitā artēq;
meā ꝯuatuꝝ: laborātes calculo neq̄q̄ īcisuꝝ s;
ei⁹ rei pitis id cōcessuꝝ. q̄scūq; domos ītraue-
ro: solūmō sanādis egrotis opa; datuꝝ: oī uo
luntaria & exiciali iniuria oī libidīe oī deniq;
rei uenereæ cupiditate remota: q̄ ī corpib⁹ si
ue mulieꝝ siue uiroꝝ siue liberoꝝ siue seruoꝝ

curãdis: q̃q; citra curationẽ ĩ hoĩu3 uita ac cõ ſuetudĩe uel uiderĩ uel audierĩ ul quoquõ mõ cognouerĩ: q̃ ĩ uulg⁹ aliq̃ñ efferri nõ o3: tanq̃ archana & myſtica ſacra ſp̄ taciturꝫ. mihi igit̃ pure & ſcẽ iuſiurãdũ ſeruãti uita arteq; mea feliciſſime fortunatiſſimeq; frui liceat: nomẽq; meũ & gloria apud uniuerſos hoĩes & natões imp̄petuũ celebret̃. Trãſgrediẽti aũt & peierãti cõtraria oĩa contingant.

ANDR. BREN. HIERONYMO TRAPOLINO: S. D.

On eſt idonea cã Hieronyme cur aliq̃s Hippocratẽ dialecticæ ignarꝫ fuiſſe cenſeat ꝑpterea ꝙ nõdũ eius tp̄ibus diſſerẽdi facultatis p̄cepta extarẽt ſcripta. nã ſi ſic haberet: & medicine quoq; rudis fuiſſe argui poſſet: ꝙ añ eũ de morbis: ſicut ab aliis poſtea factitatũ ẽ: a capite uſq; ad pedes ſcripſerit nẽo. Eodẽ argumẽto plato & ſocrates cæteriq; antiquiores phĩ. q̃ñ Ariſtoteles adhuc phĩæ p̄cepta nõ digeſſiſſet: phĩæ rudes dicerẽt̃. q̃d q̃dẽ opinari nõ eſſet uiri ſane mẽtis. nedũ docti & prudẽtis. q̃ñq̃dẽ licet artes diſciplineq; ſcripto tradite non eſſent. tamẽ erant in ipſa natura. eaſq; hoĩes ĩueſtigare & ĩuenire ĩuẽtiſq; uti poterãt. Q̃d aũt ita ſit demõſtrat hic hippocrates tripertita breuiſſima acutiſſimaq; ratione

Q uã tibi latinam feci ut cognoscas an ille disputãdi artis ignar⁹ fuerit: an sec⁹: quo te a cõmuni errore eximas sapiẽter sẽtiẽdo recteq̧ iudicãdo Hippocratẽ oĩ doctrina oĩq̧ disciplĩa insignẽ fuisse: a quo etiã & Plato & Aristoti. mlta dedicerit: cũ alter ĩ cratilo alter in libro de interp̃tatione sentire uident̃ noĩa reb⁹ posita esse instituto nõ natura. quæ sentẽtia puto nõ aliũde sũpta ẽ: q̃ ab hoc Hippocratis loco: quẽ legẽs iudicare: & ut aiũt oculis cernere & manibus tãgere poteris. Vale.

Q VOD ARTES SVNT DEMONSTRATIO HIPPOCRATIS.

Ihi certe uidet̃ nulla oĩo ars eẽ: q̃ nõ sit. Etenĩ absurdũ eẽt: eoꝝ q̃ sũt aliqd nõ esse cẽsere. Siqdẽ ea: q̃ nõ sũt quis ex uisu demõstrauit esse: Nã si ẽ cõspicere: q̃ nõ existũt: tãq̃ existẽtia: nõ utiq̧ ꝓ comperto habeo: quõ quispiã ea intelligat non existere tanq̃ existẽtia. Esto ꝙ oculorũ sensu & mentis intellectu aliqd tanq̃ sit: percipiat̃ non tñ ꝓpterea hoc esset eiusmodi. Q m̃ quæ sunt sp cernũt̃: & cognoscũt̃. Q uæ aũt nõ sũt: neq̧ cernunt̃: neq̧ cognoscunt̃. Atq artes demonstratæ cognoscũt̃: nec uero eaꝝ ulla est: quæ

non ex aliqua forma pspiciãt. Equidẽ & noĩa quoq; a formis indita eẽ puto. Nõ ẽ. n. cõsentaneũ existimare formas a noibus ortũ habere. Nec fieri põt. Noĩa. n. instituto nature ponunt: spẽs aũt nõ institutis fiũt: sed germinãt Si cui igit hæc: quæ diximꝰ: minus nota fuerint: clarius ei reliqs in rõibus patefiet.

ANDREAS BRENTIVS IACOBO SANGENISIO. S. D.

Erũ illud est Iacobe: quod cõi sermone usurpari solet: uirtutẽ nullos maiores ĩimicos hr̃e: q̃ ignaros. Atq; q̃to maior in aliquo elucescit: tãto plures h3 inuidos: atq; hostes. Quorsũ hæc? Quia cũ medicia sit omniũ artiũ p̃stãtissima & locupletissima: multo semper habuit q ei detraherẽt. & uitupare conarẽtur: quos q̃ prudẽter & sapiẽter Hippocrates ut nobilissimus eius autor: ita acerrimus ipiꝰ tutor atq; defẽsor rep̃hẽdat: facile iudicab ex hac pua ĩuectiua cõuersa quo te non puo frui bono ĩtelligas cũ laudẽ sine ĩuidia hẽas: q̃ facile uitas oĩbꝰ recte cõsulẽdo: bñq; faciẽdo: q̃ qdẽ solã uitã & fœlicitatẽ esse te nõ ignorare arbitror uirũ aristotelicũ & phiæ p̃ceptis instructissimum: Vale.

HIPPOCRATIS INVECTIVA IN OBTRECTATORES MEDICINE

Vnt nõnulli q artẽ putarũt artes uitio dare: ut opinãt᷑: ne id qdẽ quod dico: efficiẽtes: nisi uero ꝙ ꝓꝑe sentẽtiæ ostẽtionem quãdã ꝑ se ferũt. Atq mihi qdẽ magni igenii singularisqꝫ prudẽtiæ eẽ uidet᷑: aut aliqd: qđ nõ reptũ sit iuenire: meli' .i. est inuentũ q̃ qđ nõ ẽ reptũ: aut ipfecta pficere. At uero alioꝝ inuẽta cauillationib' uitupare: nihil emẽdando: sꝫ q̃ doctoꝝ sunt iuẽta apud idoctos repꝛhẽdẽdo nullius cõsilii rẽ aut iceptũ esse iudico sed potius quãdã naturæ puersitatẽ: uel artis ignorãtiã. istud. n. solũ offm̃ est isipiẽtũ uirorũ: q nihil arte ualẽt: sꝫ ãbitione dũtaxat mouent᷑: cũ nulla penit' facultatẽ hẽant aut aliorũ scripta uicio dãdi: aut q̃ recta sũt insectãdi aut quæ recta nõ sunt: uituperãdi. Alii igitur aliaꝝ facultatũ ꝓfessores & assertores reprimant: atqꝫ contundãt: eos qui tali modo i alias artes inuehũtur. Sed præsens oratio: illis qui medicinã exagitãt: repugnabit animosa propter eos quos dãnat locuplex ꝓpter artẽ: cui opitulatur: robusta ꝓpter sapientiam a q̃ est erudita. Argẽtorati 1472

FINIS.

Registrum.

Primum uacat
Vel nihil inter

Mares tam
Gatione

Ac assitudine
A puero

